

Opgave 2 Discussie over de monarchie

tekst 2

De republiek van Oranje

De monarchie staat volop in de belangstelling. Veel Nederlanders zijn tevreden met onze koningin. Toch moet de macht van het staatshoofd worden ingeperkt, 5 zegt het kamerlid De Graaf tegen het

kabinet-Kok. En terwijl koningin Beatrix op Prinsjesdag het volk toespreekt, mijmert kroonprins Willem-Alexander over zijn toekomst, inclusief het huwelijk.

bron: W. Breedveld, F. Dijkstra e.a.; De republiek van Oranje, Amsterdam, 2000, Trouw Dossier NL; nr. 1

tekst 3

D66 wil macht staatshoofd inperken

D66-fractie leider De Graaf wil de macht van de opvolger van koningin Beatrix inperken. (...) Dat zei hij in een uitzending van het RTL-4-journaal.

5 De Graaf wil een meer ceremoniële rol voor het toekomstig staatshoofd. (...) Ook wil De Graaf dat de koning geen voorzitter meer is van de Raad van State. (...) De Graaf doorbreekt met zijn pleidooi voor 10 een ceremoniële monarchie een taboe. (...) De politieke leider van D66 vraagt aan

premier Kok om zijn ideeën te bespreken met onder anderen koningin Beatrix en haar waarschijnlijke opvolger, prins Willem-Alexander. Volgens De Graaf is 'de tijd rijp' 15 om te werken aan de modernisering van de monarchie.

Om de invloed van het Koninklijk Huis te beperken is een grondwetswijziging noodzakelijk. D66 wil dat tussen nu en acht 20 jaar regelen. Premier Kok reageerde afwijzend. Hij zegt niet van zins te zijn om de staatsrechtelijke positie van het staatshoofd te wijzigen.

bron: Trouw van 8 april 2000

tekst 4

Storm over positie koningin

D66-fractie voorzitter De Graaf is verbijsterd over de storm die is losgebarsten omdat hij de politieke macht van het staatshoofd wil inperken. Er 5 kwamen emotionele reacties van fel afwijzend (CDA, VVD) tot razend enthousiast (SP, GroenLinks). Volgens De Graaf wilde hij de discussie uit de taboesfeer halen, maar hij

10 **constateert nu dat over de monarchie blijkbaar weinig zakelijk kan worden gesproken.**

(...) Volgens De Graaf is het voor veel mensen moeilijk de modernisering van de monarchie 15 los te koppelen van de vraag of de koningin hard werkt. Het gaat hem niet om de persoon van de koningin, maar om het staatsbestel.

bron: W. Breedveld, F. Dijkstra e.a.; De republiek van Oranje, Amsterdam, 2000, Trouw Dossier NL; nr. 1

■ Opgave 2 Discussie over de monarchie

De laatste tijd is er een publiek en politiek debat over de monarchie. Op 7 april 2000 startte de fractievoorzitter van D66 in de Tweede Kamer, Thom de Graaf, het debat over de monarchie.

Zie de teksten 2 tot en met 4.

De politieke besluitvorming kun je beschrijven volgens het barrièremodel.

- 4p 11 A Welke barrières in het politieke proces zijn genomen als er inderdaad een grondwetswijziging (regels 18–20 in tekst 3) zou komen?
B Welke barrière in het politieke proces zal het voorstel van De Graaf waarschijnlijk *niet* halen?
Licht je antwoord toe.

De Graaf deed in de uitzending van het RTL-4-journaal allerlei voorstellen om de invloed van de koningin terug te brengen. Zo zei hij dat de koning geen voorzitter meer dient te zijn van de Raad van State. Hij wil dat het (toekomstige) staatshoofd een meer ceremoniële rol krijgt.

- 2p 12 Welke twee van de huidige rollen van de koningin – naast voorzitter van de Raad van State – zal het staatshoofd *niet* meer uitoefenen bij een louter ceremoniële rol?

De koning is formeel voorzitter van de Raad van State.

- 2p 13 Noem een taak van de Raad van State in het proces van wetgeving en een taak van de Raad van State in de bestuursrechtspraak.

Naast formele zaken waaraan de koningin macht kan ontlene, beschikt zij ook over informele machtsbronnen.

- 2p 14 Noem twee informele machtsbronnen op grond waarvan de koningin invloed kan uitoefenen.

De macht van de koning(in) is in ons staatsbestel beperkt.

- 3p 15 Hoe noemen we een staatsbestel waarin de macht van de koning(in) beperkt is en geef twee kenmerken van dit bestel waaruit die beperkte macht van de koning(in) blijkt.

- 3p 16 A Wat houdt het begrip politieke cultuur in?
B Geef aan dat de discussie over de monarchie ook een aspect is van de verandering van de politieke cultuur in Nederland.

- 2p 17 Leg uit waarom juist een partij als D66 de discussie heeft geopend over de rol van de koningin.

GroenLinks en de Socialistische Partij zijn voorstander van een democratisch gekozen staatshoofd. Er bestaan echter tussen gekozen staatshoofden c.q. presidenten in de wereld grote verschillen in bevoegdheden. Zo vervult de president in Duitsland hoofdzakelijk een ceremoniële functie, terwijl de gekozen president in de Verenigde Staten vergaande bevoegdheden heeft. In de VS is sprake van een presidentieel stelsel.

Vergelijk het Nederlandse parlementair stelsel met het presidentieel stelsel van de Verenigde Staten.

- 4p 18 Beschrijf twee kenmerkende verschillen tussen beide stelsels.